

Veien mot nedleggelse av Toten Cellulosefabrikk 1980 – 81

I januar 1980 skrev Eskil Vogt, økonomisjef i Saugbrugs et konfidensielt notat til Etholm (adm. dir. i Saugbrugs og styreformann for Toten Cellulosefabrikk) at tallene for driften ville gi et underskudd på minst 6,6 millioner kroner i 1980. I tillegg kom gjeld som måtte innløses. Vogt pekte på to alternativer: legge ned fabrikkens så raskt som mulig, eller å få all offentlig gjeld sanert. Det måtte også tilføres 11 millioner i frisk kapital. Da ville Toten Cellulosefabrikk (TC) kunne leve to til tre år til dersom det ble tilført 8 millioner ny kapital hvert år. Dette notatet ble delt med styret.

Fram til mai 1980 utarbeidet ledelsen og fagorganisasjonene en femårsplan som framhevet nødvendige investeringer for å gjøre driften lønnsom. Denne viste et investeringsbehov på 30 millioner samt behov for dekning av underskudd og ny arbeidskapital, til sammen 57 millioner. Dersom offentlige lån ble ettergitt ville kapitalbehovet gå ned til 40 millioner. Siden Saugbrugs hadde blokkert for å gi

De ansatte vil redde Toten Cellulose

Redningsplanen er klar

De ansatte legger siste hånd på verket. Langtidsplanen som man har arbeidet med i to måneder ble i går oversendt Industridepartementet. Her et bilde fra møtet der de siste detaljer ble drøftet.

Fra venstre og rundt bordet: Harald Sveen, Bjørn Owren, Rolf Stensby, Arve Stenberg, Rolf Syversen, Sverre Grøndalen, Rolf Ekrem og formann i arbeidsutvalget Odd Skaar. SE SIDE 15

Oppland Arbeiderblad 4. juni 1980

støtte til TC gjennom et vedtak i sin bedriftsforsamling i 1978 var det i realiteten ingen andre enn staten som kunne gå inn med disse midlene.

Det må nevnes at det var flere faktorer som gjorde situasjonen spesielt vanskelig i årene rundt 1980:

1. Det var mangel på tømmer og prisene var høye. Det ble utarbeidet en tømmerfordelingsavtale (tømmerkvotes) etter forhandlinger mellom industrien og skogeierne slik at de ulike bedriftene som hadde tømmer som råstoff skulle få sin rimelige andel. For TC var ikke andelen stor nok til at man kunne kjøre fabrikken på full produksjon og dette gikk selvsagt ut over lønnsomheten.

2. Prisene på ferdigvarer var lave på grunn av fulle lagre over hele verden. Dette gjaldt cellulose, men i enda større grad Totanin hvor prisen var langt under selvkost. Dollarkursen var også svært lav, rundt 5kr, og det reduserte inntektene ytterligere

3. En stor ny cellulosefabrikk var under bygging på Tofte i Hurum. Saugbrugs hadde interesser i denne, og fabrikkens trengte enorme mengder tømmer.

Komiteen som stod bak femårsplanen jobbet også med brev til Industridepartementet som skulle underbygge viktigheten av at TC fikk nye lån til investering og drift. Ledelsen i Saugbrugs ved Etholm hadde flere møter med Industridepartementet utover sommeren 1980 hvor femårsplanen ble gjennomgått. Ingen fra TC deltok på disse møtene. Det ble ikke gitt noen tilsagn om hjelp, men departementet anbefalte på et møte den 10. september å søke Industrifondet/Industribanken om tilskudd/lån. De månedlige driftsrapportene fra ledelsen til styret viser ingen god trend utover i 1980. Dette gjaldt både produksjonen som hadde mange problemer med teknisk svikt, svakt salg og dårligere priser. 1. august 1980 var det 170 ansatte.

På styremøtet i august ble det besluttet å søke om utvidet utslippstillatelse for lut til Hunnselva slik at man kunne kjøre cellulosefabrikken selv om man

Oppland Arbeiderblad 4. juni 1980

De ansatte ber om:

Statlig krafttak for Cellulosen

— Vår bedrift kan bli vel så levedyktig som hvilken som helst av de andre treforedlingsbedriftene i Norge, hevder de ansatte ved Toten Cellulose som nå har røpet innholdet i fem-års planen som de har oversendt Industridepartementet.

I henvendelsen ber de myndighetene om å ta et krafttak for å sikre bedriften og 120-140 arbeidsplasser der.

Ifølge de ansattes beregninger trengs det et engasjement på til sammen nærmere 70 millioner kroner i løpet av perioden 1980-85.

Oppland Arbeiderblad 6. juni 1980

ikke produserte fullt med lut og Totanin. Det var tidligere besluttet å brenne lut til dampproduksjon, men dette gav mange problemer og kunne ikke ta unna volumet som kom fra celluloseproduksjonen. Utslippstillatelsen ble bare delvis øket, og kun for en kort periode. I driftsrapporten til styremøte i september skrev Karl Ander at kassa var tom og at de måtte ha tilførsel av midler for å kunne betale sine leverandører. Styremøtet fulgte opp dette og ba om en hurtig avklaring. Om man ikke fikk tilførsel av midler fra det offentlige måtte styret anbefale for bedriftsforsamlingen å legge ned driften.

Samme dag ble det sendt brev fra Saugbrugs til Industrifondet, Det ble referert til situasjonen som krevde tilførsel av 55 millioner for å opprettholde driften i henhold til femårsplanen. Saugbrugs sa videre at de ikke anså at det vil være bedriftsøkonomisk grunnlag for å gjennomføre femårsplanen. Kun sysselsettingshensyn kunne tale for videre drift. Bedriftsutvalget (ledelse og tillitsvalgte) hadde møte 26. september og var bestyrtet over den negative utformingen som søknaden til Industrifondet hadde fått. Ingen i TC hadde vært involvert. Avd. 49 opplyste på møtet at de jobbet med ulike scenarier hvor alternativ sysselsetting så ut til å gi de beste mulighetene. De påpekte at sluttvederlag måtte bli viktig for å holde på kompetanse fram mot eventuell nedleggelse. Ledelsen sender en søknad til Saugbrugs med forslag til en sluttvederlagsordning.

Oppland Arbeiderblad 10. august 1980

Den 3. oktober sendte bedriftsutvalget brev til Saugbrugs hvor de klaget på utformingen av søknaden til Industrifondet. Bedriftsutvalget ba Saugbrugs sende en ny henvendelse til Industrifondet med korrigerede tall. Der skulle investeringsbehovet reduseres ved at en hadde tatt ut de investeringene som hadde lavest inntjening, dvs. en revidering av femårsplanen. Saugbrugs ved Etholm reagerte kraftig på dette og avviste blankt en revidert femårsplan.

Oppland Arbeiderblad 12.11.1980

Samme dag ble det også enighet lokalt om å opprette et bredt sammensatt beredskapsutvalg. Dette skulle arbeide for å skaffe alternativ sysselsetning dersom driften måtte opphøre. På styremøte 11. november 1980 ble det vedtatt å gjennomføre en styrt avvikling av TC. Styret ga administrasjonen en rekke oppgaver med å utrede forhold rundt avviklingen, sluttvederlagsordning, salg av boliger, pensjonsordning, førtidspensjonering osv. Samme dag ble det på Folkets Hus holdt allmannamøte hvor styrets beslutning ble kunngjort. Bedriftsforsamlingen behandlet denne i møte 21. november 1980, og styret fikk fullmakt til å avvikle driften. Dette var den siste spikeren i kista for TC. Ved utgangen av 1980 viste årsberetningen at det var 156 ansatte. Driften ga et underskudd på 6,3 millioner for året.

På regjeringskonferansen 16. februar 1981 ble det besluttet å ettergi 28,7 millioner i gjeld med den betingelse at Saugbrugs påtok seg ansvaret for sysselsetting av de ansatte fram til 15. november 1981. I første kvartal i 1981 viste driften pene tall da prisene tok seg noe opp. Men 27. mai var det slutt på ordinær drift og prosessene ble stengt ned for siste gang. Utover sommeren fikk mange nye jobber på Raufoss og andre steder. Den 13 november 1981 ble porten stengt og da var det 67 ansatte igjen. Den 4. juli 1983 ble det inngått avtale med Gjøvik Kommune om overtagelse av anleggene til TC.

50 TC-ansatte i nytt arbeid, 90 står igjen

Oppland Arbeiderblad 28. august 1981